

zaaknummer 2014W1162

5 augustus 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mevr. mr. drs. M. Jeltjes, advocaat te Amsterdam

tegen:

A. (wijlen) **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde [naam 1],
tijdens zijn leven Norbertijn bij de Abdij van Berne te Heeswijk.

B. (wijlen) **[naam]**
Geboren op [datum] in [plaats],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde [naam 2],
tijdens zijn leven Norbertijn bij de Abdij van Berne te Heeswijk

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 1 april 2014.

Op 29 april 2014 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], Abt van Berne.

Op 10 juli 2014 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen met zijn echtgenote mevrouw [naam]. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. drs. M. Jeltjes.

Namens de Abdij is verschenen [naam], Abt van Berne.

Ter zitting is, voordat klager is gehoord door de Klachtencommissie, mevrouw [naam] (kort) als getuige gehoord.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klager heeft van ongeveer 1956 tot 1959 verbleven in het Klein Seminarie behorende bij de Abdij van Berne en volgde daarbij onderwijs aan [gymnasium] te [plaats]. Klager wilde graag priester worden en op advies van de pastoor in Voorburg, waar hij destijds naar school ging, begon klager in het derde trimester aan de voorbereidende klas die de Norbertijnen aanboden.

Aangeklaagde [naam 1]

Aangeklaagde [naam 1] was de econoom van [Klein Seminarie] en daarnaast was hij belast met de surveillance van ongeveer 40 chambrettes, althans zo herinnert klager zich dit.

Rond het tweede jaar van het gymnasium begon het misbruik; dat moet rond 1957 zijn geweest, toen klager ongeveer 13 was.

Aangeklaagde liep bij de nachtelijke controle langs de chambrettes, die grensden aan de kamer van aangeklaagde, waarbij hij de gordijntjes optilde om de chambrettes te inspecteren. Klager herinnert zich dat hij tijdens de surveillance werd aangesproken door aangeklaagde [naam 1], omdat hij een lampje had aangelaten of zat te snoepen; hij had in ieder geval iets gedaan wat niet mocht. Vervolgens droeg aangeklaagde [naam 1] hem op zich te melden in de (werk)kamer van aangeklaagde. Aangeklaagde ging vervolgens achter zijn bureau zitten. Aangeklaagde maande klager dichtbij hem te komen staan, hetgeen klager nietsvermoedend deed, waarop aangeklaagde [naam 1] ging staan en plotseling de hand van klager vastpakte en deze op zijn pij legde. Klager voelde de erectie van aangeklaagde [naam 1] en terwijl aangeklaagde [naam 1] de hand van klager vasthield, moest hij over de erectie van aangeklaagde wrijven, over de kleding heen, totdat aangeklaagde [naam 1] klaar kwam. Klager merkte dit door de manier waarop aangeklaagde bewoog. Inmiddels had aangeklaagde ook al de pyjamabroek van klager los gemaakt en betastte hij het geslachtsdeel van klager. Klager zei dat hij dit alles niet wilde, maar aangeklaagde [naam 1] antwoordde hierop dat weigeren grote gevolgen zou hebben. Klager zei ook dat het zondig was wat hij moest doen, maar aangeklaagde antwoordde dat het 'wel goed was' en dat hij moest zwijgen. Aangeklaagde [naam 1] ging net zolang door met het betasten van het geslachtsdeel van klager totdat deze klaarkwam. Daarna mocht klager vertrekken.

Klager was geschokt en ontsteld over deze walgelijke gang van zaken en heeft kort daarop melding gemaakt van het incident bij pater [naam], die geestelijk leidsman van alle leerlingen was. Deze drukte klager enkel langdurig troostend tegen zich aan en zei tegen klager dat hij een zonde had begaan. Vervolgens werd niets met deze onthulling gedaan. Klager was ontredderd door deze situatie, temeer omdat het misbruik door aangeklaagde [naam 1] voortduurde. Nadat klager geen verandering merkte, deed hij meerdere malen opnieuw zijn beklag bij pater [naam]. Deze greep echter niet in; hij droeg klager enkel op te biechten.

Het misbruik ontwikkelde een patroon: aangeklaagde [naam 1] bezocht klager in de nachtelijke uren, droeg hem met een smoes op zich te melden in zijn kamer en dwong hem daar aangeklaagde te bevredigen, terwijl aangeklaagde er daarnaast voor zorgde dat klager ongewild ook klaarkwam. Dit ging gepaard met het gebod zijn mond te houden. Dit misbruik heeft ongeveer 15 keer plaatsgevonden over een periode van ongeveer een jaar, totdat klager vertrok van [Klein Seminarie].

Aangeklaagde [naam 2]

Aangeklaagde [naam 2] was vermoedelijk leraar van klager; klager herinnert zich dit niet goed en weet ook niet meer welk vak hij doceerde. Aangeklaagde [naam 2] was zeer bedreven in het 'zomaar' tegenkomen van klager. Dit gebeurde het laatste halfjaar van het verblijf van klager op het gymnasium, dat wil zeggen het derde jaar, toen klager 13 of 14 moet zijn geweest.

Aangeklaagde sprak klager aan in de gang, op afgezonderde plekken rondom de cour of bij de daaromheen gelegen groenvoorzieningen. Aangeklaagde [naam 2] rukte klager op die momenten tegen zich aan, waarbij klager zijn erectie voelde en aangeklaagde [naam 2] de hand van klager pakte om zijn erectie te bevoelen. Aangeklaagde wreef zich dan tegen klager aan en draaide zijn heupen tegen hem aan. Klager weet niet of aangeklaagde hierbij klaar kwam.

Op enig moment, na ongeveer vijf incidenten, was klager ten einde raad, heeft hij zijn spullen gepakt en is hij onverwacht naar zijn ouders gegaan die destijds in [plaats] bij [plaats]

woonden. Daar heeft hij zijn ouders, die overrompeld waren door zijn besluit plotseling het seminarie te verlaten, verteld over het misbruik, waarop zijn ouders onmiddellijk rector [naam] belden. Zijn moeder droeg [rector] op hen onmiddellijk te bezoeken. Een paar dagen later kwam de rector op huisbezoek. Klagers moeder, klager en de rector waren hierbij aanwezig.

De moeder van klager vertelde dat klager had verteld over de handelingen van aangeklaagden, dat klager overstuur was en dat hij enorm met zichzelf in de knoop zat. [Rector] zegde toe deze schokkende informatie te bespreken met de betreffende personen en onmiddellijk maatregelen te nemen.

Tot verbazing van klager en zijn ouders, belde aangeklaagde [naam 2] een paar dagen na het bezoek van [rector] met het verzoek klager te vergezellen op een fietstochtje in [plaats] om eens goed te praten. Het idee al was totaal onoorbaar. De moeder van klager heeft toen gezegd dat aangeklaagde niet mocht komen en nooit meer zijn gezicht mocht laten zien. Klager was het hier hartgrondig mee eens en is niet meer teruggekeerd naar [Klein Seminarie].

2.2. Tijdens zijn derde jaar aan het [Klein Seminarie] heeft klager zich totaal verloren gevoeld, nu hij nergens terecht kon en niemand ingreep. Hij beleefde het als een 'emotional rollercoaster' en kon zich niet richten op zijn studie. Hij doubleerde dat jaar en stapte over naar het derde jaar van het [school] in [plaats]. Vanwege de reeds geschetste emotionele toestand van klager lukte het hem opnieuw niet in dat derde jaar over te gaan. Na dat jaar is hij voor de derde maal het derde jaar gaan doen, dit keer HBS A aan [school], een gemengde school, waar hij een meisje ontmoette dat sinds 1971 zijn echtgenote is.

Rond 1966 beleefde klager opnieuw een crisis: opeens vloog alles hem aan en twijfelde hij over zijn seksuele geaardheid.

Medio januari 2014, toen klager zijn kleinzoon zou begeleiden bij de voorbereidingen van de eerste communie, kwamen bij klager opnieuw veel emoties los. Toen hij 's avonds thuiskwam, moest hij onophoudelijk en ongecontroleerd huilen, hetgeen sindsdien nog steeds het geval is. Opeens kwam alles boven.

Klager is toen naar zijn huisarts mevrouw [naam] gegaan die hem bromazepam voorschreef en PTSS constateerde.

Daarnaast zorgden de emoties er ook voor dat klager vanaf medio januari 2014 lange tijd apart van zijn vrouw wilde slapen; hij kon lange tijd geen intimiteiten meer dulden.

2.3. Klager wil graag erkenning van wat hem is overkomen en wil uitdrukkelijk een excuus van de abt.

Klager wil met zijn klacht ook bijdragen aan het voorkomen van misbruik binnen de R.K. – kerk en de afschaffing van het celibaat.

Daarnaast wil klager na een eventuele gegrondverklaring van de klacht financiële compensatie voor wat hem is overkomen.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagden zijn overleden en kunnen geen weerwoord geven. De Abt heeft in zijn reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagden.

Hij merkt op dat geen aanwijzingen zijn gevonden voor een mogelijk seksueel misbruik maar dat hij ook geen reden heeft om aan te nemen dat klager onwaarheid spreekt. Hij concludeert dan ook dat hij, mede gelet op de authentieke beschrijving van hetgeen is gebeurd, zonder meer wil aannemen dat het misbruik op deze wijze en in deze frequentie heeft plaatsgevonden.

Hij biedt namens de Abdij zijn oprechte excuses aan voor het leed dat klager is aangedaan door aangeklaagden.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer zevenenvijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagden verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van beide aangeklaagden zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld.

Daarnaast wordt zijn verhaal, waar het betreft het seksueel misbruik door aangeklaagde [naam 2], ondersteund door de klaagschriften 2011T344 en 2011T526(1), in welke klaagschriften eveneens sprake is van seksueel misbruik door aangeklaagde [naam 2].

Het verhaal van beide aangeklaagden wordt daarnaast ondersteund door de verklaring van klagers echtgenote, die zij ter zitting op 10 juli 2014, aflegde. De Klachtencommissie hecht bijzondere waarde aan deze verklaring nu zij ter zitting verklaarde dat klager haar rond 1972/1974 al had verteld over seksueel misbruik in [plaats] en dat hij haar met name vertelde over het seksueel misbruik in aangeklaagdes kamer tijdens diens surveillance bij de chambrettes. De namen die zij van klager had gehoord als degenen die hem seksueel misbruikt hadden, waren: [naam 1] en [naam 2], waarbij [naam 1] degene was die hem op zijn slaapkamer bij de chambrettes had misbruikt.

Een en ander in onderling verband bezien acht de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat klager zowel door aangeklaagde [naam 1] alsook door aangeklaagde [naam 2] seksueel is misbruikt. Het seksueel misbruik door [naam 1] bestond uit het moeten aftrekken van aangeklaagde alsmede het door aangeklaagde afgetrokken worden; welk seksueel misbruik door aangeklaagde [naam 1] in totaal zo'n vijftien keer heeft plaatsgevonden. Het seksueel misbruik door aangeklaagde [naam 2] bestond uit het moeten dulden van gedragingen alsmede het moeten verrichten van handelingen door klager waardoor aangeklaagde zich bevredigde, welk seksueel misbruik zo'n vijf keer heeft plaatsgevonden.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 13 jaar oud. Aangeklaagden waren personen in wie hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat beide aangeklaagden zijn overleden kunnen tegen hen geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht

bijdragen aan de vermindering van dat leed. De abt van de Abdij van Berne heeft daartoe een eerste stap gedaan door ook ter zitting namens de Abdij van Berne het leed te erkennen en oprecht spijt te betuigen.

4.6. Over (het verzoek van klager om) financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak.

Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de abt van de Abdij van Berne de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 5 augustus 2014 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, dr. P.J.A. van Panhuis en drs. Th.M. Bronzwaer, leden, bijgestaan door mr. Y. Rikken, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.